

Antti Tuomainen

Najlepší fínsky
detektívny
román roku 2011

LIEČITEL'

HOTEL

TOP
krimi

LIEČITEĽ

Antti Tuomainen

LIEČITEĽ

Z fínčiny preložil Andrej Rády

slovar

Copyright © Antti Tuomainen 2010
Published by agreement with Salomonsson Agency
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2013
Translation © Andrej Rády 2013

ISBN 978-80-556-0626-2

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Pre Anu

DVA DNI PRED VIANOCAMI

1

Ktorú z dvoch možností si mám vybrať: úplnú istotu, že to najhoršie sa už stalo, alebo tento každým okamihom mocnejší strach? Rýchly kolaps a koniec, alebo pomalý hľadavý rozklad?

Strhol som sa, keď nás hodilo nabok, precitol som z myšlienok blúdiacich vlastnými chodníkami a zdvihol som zrak.

Z dodávky, čo narazila do stĺpa nadchodu pre chodcov na Sörnäinskej nábrežnej ulici, šľahali žltocierne plamene. Auto sa rozpolilo a objímalo stĺp ako žobroniaci milene. Ani jedno z okoloidúcich áut neznížilo rýchlosť, nieto aby sa zastavilo; v prudkom tempe vybočovali do vonkajšieho pruhu, aby sa horiacemu autu vyhli čo najväčším oblúkom.

Urobil tak aj autobus, v ktorom som sedel.

Rozopol som si dažďom premočenú vetrovku, z vnútorného vrečka som vytiahol balíček vreckoviek, sklavenými prstami som jednu vytiahol a osušil som si ňou tvár a vlasy. Vreckovka sa ihneď premočila, postláčal som ju do guče a odpad zastrčil do vrečka. Kvapky z chlopní saka som striasol do medzery medzi kolenom a bočnou stenou autobusu a potom som z vrečka džínsov vyhrabal mobil. Znova som sa pokúsil zavolať Johanne.

Opäť nijaké spojenie.

Pre záplavy bol tunel metra uzavretý od štvrte Sörnäin po Keilaniemi. Súprava sa zastavila v stanici Kalasatama a tam som musel pod vylievajúcim sa nebom dvadsať minút počkať na autobus.

Horiace auto zostalo za nami a ja som sledoval správy na obrazovke, pripevnenej na vodičovej kabíne z pancie-

rového skla: južné časti Španielska a Talianska boli oficiálne ponechané svojmu osudu. V Bangladéši, ktorý sa prepadal do mora, vypukol mor, pričom hrozilo, že sa rozšíri do celej Ázie. Spor medzi Indiou a Čínou o zásoby vody v Himalájach vohnal obe krajiny do vojny. Na skutočnosť, že Spojené štáty uzavreli hranicu s Mexikom, odpovedali mexické drogové kartely raketami – cieľom boli Los Angeles a San Diego. Lesný požiar v Amazónii sa nedarilo uhasiť ani tým, že výbušniny vyhľadali nové korytá riek, aby oblasť požiarov izolovali.

Aktuálne vojny alebo ozbrojené konflikty na území Európskej únie: trinásť, zväčša na hraniciach.

Odhad počtu klimatických utečencov na zemeguli: 650 až 800 miliónov.

Výstrahy pred pandémiami: H3N3, malária, tuberkulóza, ebola, mor.

Odlahčenie na záver: čerstvo zvolená Miss Fínsko verí, že na jar sa všetko zlepší.

Znova som sa zahľadel na dážď, ktorý trval už niekoľko mesiacov. Prúd vody, čo sa spustil na začiatku septembra, sa prerušoval iba na krátke chvíľky. Spomedzi prímorských mestských častí prinajmenšom Jätkäsaari, Kalasatama, Ruoholahti, Herttoniemenranta a Marjaniemi opakovane zalievala voda, takže mnohí ich obyvatelia to už vzdali a opustili svoje domovy.

Byty nezostávali dlho prázdne. Hoc aj plesnivé, vlhké a sčasti zachvátené vodou sa hodili stovkám tisícov utečencov, ktorí prichádzali do krajiny. Po večeroch tieto mestské časti, bez elektriny a zatopené, žiarili jasnými a vysokými ohňami, na ktorých sa varilo, a vatrami, okolo ktorých utečenci táborili.

Vystúpil som na Železničnom námestí. Cez Kaisaniemský park by to bolo kratšie, ale rozhodol som sa obísť Železničnú stanicu po Studničnej. Policaji nestíhali dohliadať na ulice aj na parky. Zdržiavať sa v okolí stanice znamenalo neprestajne sa vyhýbať davom. Ľudia zachvátení panikou opúšťali mesto a cestovali v natrieskaných vlakoch na sever, odvážajúc si celé svoje majetky v batohoch alebo kufroch.

Pred stanicou spali pod prístreškami z plastov nehybné postavy zakrútené do spacákov. Nedalo sa povedať, či títo

Ľudia niekam miera, alebo tam bývajú. Prenikavá perleťová žiara staničného osvetlenia na vysokých stožiaroch sa na úrovni očí miesila s výfukovými plynmi a so žltkastým prísvitom pouličných lúčov spolu s krikľavo ostrou červenou, modrou a zelenou farbou reklamných svetiel.

Spola vyhoretá Hlavná pošta trčala ako sivočierny kostlivec oproti stanici. Obišiel som ju a znova som skúsil dovolať sa Johanne.

Prišiel som do mediálneho centra Sanoma, vystál som rad na strážnika robiaceho osobnú prehliadku, podal som mu na kontrolu tašku a telefón, vyzliekol som si bundu, zobul topánky a vytiahol opasok, hneď nato som sa zase poobliekal a obul a vykročil k recepcnému pultu.

Pracovníčku v recepcii som požiadal, aby zavolala Johaninmu vedúcemu, ktorý mi z neznámych dôvodov nebral telefón. Stretol som ho niekoľko ráz a usúdil som, že ak mu zatelefonojú priamo z budovy, zdvihne to, a keď sa dozvie, kto som, dovoľí mi, aby som mu rozpovedal, o čo mi ide.

Recepčná bola tridsiatnička s mrazivým pohľadom, podľa krátkych vlasov a kontrolovaných pohybov bývalá profesionálna vojačka, ktorá teraz so zbraňou pri boku bránila fyzickú nedotknuteľnosť posledných novín v krajine.

Pozerala mi do očí a zároveň hovorila do prázdna.

„Muž, meno Tapani Lehtinen... Skontrolovala som tožnosť... Áno... Okamih.“

Žena mi pokynula hlavou, pohyb jej hlavy pripomínal zaťatie sekery.

„O čo ide?“

„Nedovolal som sa svojej manželke Johanne Lehtinenej.“

2

Viac-menej náhodou som uložil telefonický rozhovor s Johannou, a teraz som ho vedel naspať:

„Dnes budem dlho v práci,“ začala Johanna.

„Čo značí dlho?“

„Celú noc, pravdepodobne.“

„Vonku, alebo v redakcii?“

„Som už vonku. Mám so sebou fotografa. Nerob si starosti. Chceme sa pohovárať s ľuďmi, zostaneme medzi nimi.“

Šumenie, zvuky áut, šumenie, tlmený hukot a ešte chvíľku šumenie.

„Si tam ešte?“ spýtala sa Johana.

„Kam by som odchádzal od pracovného stola.“

Prestávka.

„Som na teba hrdá,“ ozvala sa napokon Johanna. „Že pokračuješ.“

„Veď aj ty pracuješ,“ odvetil som.

„Tak dajako,“ povedala odrazu potichu, takmer šepkala.

„Lúbim ťa. Vráť sa v poriadku domov.“

„Isteže,“ zašepkala Johanna a pokračovala jedným dychom. „Uvidíme sa najneskôr ráno. Lúbim ťa.“

Šumenie. Praskot. Tlmené puknutie. Ticho.

3

Na odhadom štyridsaťročnej tvári šéfredaktora Lassiho Uutelu rástlo belasosivé strnisko a v očiach sa mu zračilo podráždenie, ktoré nevedel a možno ani nechcel skrývať.

Keď sa dvere výťahu na štvrtom poschodí otvorili, Lassi stál priamo predou mnou. Mal na sebe čiernu košeľu, na nej tenký sivý vlnený sveter, tmavé džínsy a športové topánky. Ruky mal skrížené na prsiach, no keď som k nemu pristúpil, so zdôrazneným úsilím ich rozplietol.

Najmenej lichotivé črty Lassiho Uutelu – žiarlivosť na nadanejších redaktorov, sklon vyhýbať sa zodpovednosti, neschopnosť odpúšťať a večná potreba mať pravdu – som, samozrejme, poznal od Johanny. Johannine a Lassiho názory na prácu redaktora a na zameranie novín do seba v ostatnom čase narážali čoraz častejšie. Vlny vyvolávané tými zrážkami sa rozlievali aj u nás doma.

Úchytom sme si stisli ruky a predstavili sa, hoci sme obaja vedeli, kto je ten druhý. Na letný okamih som mal pocit, že vystupujem v zlej divadelnej hre. Lassi sa obrátil, len čo si uvoľnil ruku, a špičkou prsta zľahka otvoril dvere. Nasledoval som ho, ako tak zlostne pochodoval, ani čo by sa hneval na neschopnosť vlastných nôh napredovať rýchlejšie. Došli sme na koniec dlhej chodby, kde mal na niekoľkých štvorcových metroch vlastnú rohovú miestnosť.

Lassi sa posadil za svoj stôl do čierneho kresla s vysokým operadlom a odkázal ma, stále akoby proti vlastnej vôli, na jedinú stoličku pre hostí v miestnosti, ktorou bol akýsi biely plastový výlisok.

„Nazdával som sa, že Johanna je dnes doma a píše,“ začal Lassi.

Pokrútil som hlavou.

„Pravdupovediac som dúfal, že Johannu nájdem tu.“

Teraz bol na rade Lassi, aby pokrútil hlavou. Bol to ne-
trpezlivý a krátky pohyb.

„Johannu som si naposledy všimol na včerajšej redak-
čnej porade, ktorá sa vždy začína o šiestej. Ako vždy sme
prebrali rozrobené úlohy, potom sa ľudia rozišli každý po
svojom.“

„Ja som sa s Johannou zhováral včera večer okolo de-
viätej.“

„Kde vtedy bola?“ spýtal sa Lassi so záujmom.

„Vonku,“ povedal som a po krátkej prestávke som po-
kračoval tichším hlasom: „len som sa jej zabudol spýtať,
kde je.“

„Takže si o nej nepočul celých dvadsaťštyri hodín?“

Prikývol som a zároveň som Lassiho skúmavo sledoval.
Bol znudene opretý dozadu, na tvári mal neprirodený vý-
raz a prestávky, ktoré vkladal medzi slová, prezrádzali, čo
si v skutočnosti myslí: toto je mrhanie jeho časom.

„Tak čo?“ spýtal som sa, akoby som si nevšimol, alebo
aspoň nepochopil jeho mimiku a gestá.

„Len mi napadlo,“ povedal, „či sa to nestalo už aj nie-
kedy predtým.“

„Nie. Čo akože?“

Lassi zošpúlil dolnú peru, zdvihol obočie, akoby vážilo
tonu a on by mal brať odmenu za to, že ním pohne.

„Ale nič,“ povedal napokon. „Ibaže v týchto časoch...
sa deje všeličo.“

„U nás sa nedeje nič,“ odvetil som. „Je to dlhý príbeh, ale
u nás sa nič nedeje.“

„Isteže nie,“ poponáhlal sa Lassi, ale tón jeho hlasu ne-
svedčil o veľkej miere úprimnosti. Zároveň sa vôbec nena-
máhal hľadiť mi do očí. „Isteže nie.“

„Na čom pracovala?“ spýtal som sa.

Lassi neodpovedal hneď, pohrával sa s perom na dlani
a možno aj s čímsi v hlave.

„Na čom?“ zopakoval som otázku, keď som videl, že ne-
začne sám od seba.

„Nielenže je to hlúpe, ale aj dôverné, no hlúpa bola už
téma príspevku,“ povedal, oprel sa lakťami o stôl a poze-
ral na mňa spod obočia, akoby odhadoval, ako zareagujem.

„Rozumiem,“ povedal som a čakal som ďalej.

„O tom Liečiteľovi.“

Možno som sa mykol. Johanna mi o Liečiteľovi rozprávala.

Prvý mail dostala hneď po vyvraždení rodiny v Tapiole. Liečiteľ, nič iné ako meno, vzal na seba zodpovednosť za tie vraždy. Oznámil, že sa pomstí za obyčajných ľudí, vyhlásil, že je posledným hlasom pravdy vo svete kráčajúcom do zániku, liečiteľom chorej zemegule. Preto zavraždil riaditeľa priemyselného podniku a jeho rodinu. A preto vraj bude ďalej vraždiť tých, o ktorých je presvedčený, že mali vplyv na zrýchlenie zmien podnebia. Johanna všetko oznámila polícii. Polícia vyšetrovala a urobila, čo mohla. Povraždených riaditeľov a politikov spolu s ich rodinami bolo teraz dovedna deväť.

Vzdychol som. Lassi mykol plecami a zdal sa spokojný s tým, že vo mne vyvolal reakciu.

„Vravel som, že to nikam nepovedie,“ podotkol Lassi a v tóne jeho hlasu sa nedalo nerozpoznať štipku radosti z víťazstva. „Ani Johanna nezistí nič, čo by sa nedozvedela aj polícia. A čoraz rýchlejšie rednúce rady našich čitateľov nechcú nič také čítať. Len by ich to deprimovalo. Vedia aj sami, že všetko smeruje do záhuby.“

Odvrátil som sa a pozeral z okna na temnú štvrť okolo Töölöskej zátoky. Vedel som, že sa tam nachádzajú budovy, no nevidel som ich.

„A napísala už Johanna ten článok?“ spýtal som sa, keď sme sa dosť napočúvali vlastného dychu i dychu budovy.

Lassi sa v kresle oprel dozadu, hlavu si oprel o opierku a pozeral na mňa napoly otvorenými očami, akoby som bol ďaleko na horizonte, a nie na druhej strane jeho úzkého pracovného stola.

„Ako to, že o tom vieš?“

„S Johannou sme stále v kontakte,“ vysvetľoval som. V tej chvíli som už vedel, že niet ničoho, čo by Lassiho zaujímalo menej. Napadlo mi, že opakovanie môže mať aj iný dôvod, než len úsilie presvedčiť toho druhého.

„Nechcem tým povedať, že neprestajne. Ale ak nič iné, tak si každých pár hodín posielame esemesky alebo maily. Aj vtedy, keď na to nie je nijaký vážny dôvod. Často len

dve-tri slová. Niečo milé, malé slovné pohladenie. Máme to vo zvyku.“

Poslednú vetu som úmyselne zdôraznil. Lassi počúval s hlavou zavrátanou dozadu, nedal na sebe nič poznať, a ak som si to správne vyložil, nevzbudilo to v ňom ani štipku pozornosti.

„Teraz som o nej už dvadsaťštyri hodín nepočul,“ pokračoval som a uvedomoval som si, že svoje slová adresujem vlastnému odrazu v okne miestnosti. „To je najdlhšie za celých desať rokov, čo sme spolu.“

Urobil som ešte krátku prestávku a potom, v súlade so všetkými kliše a zároveň na ne vôbec nedbajúc, som pokračoval:

„Som si istý, že sa čosi prihodilo.“

„Čosi sa prihodilo?“ opýtal sa Lassi po tom, čo takisto dodržal zaužívanú niekoľkosekundovú prestávku. Tieto prestávky mali iba jediný význam: otužiť otázky toho druhého, aby všetko, čo povie, vyznelo hlúpo a zbytočne.

„Tak je,“ pritakal som drapľavým hlasom.

Lassi kratučku chvíľku nevravel nič. Potom sa naklonil dopredu, počkal a riekol:

„Predpokladajme, že je to tak. Čo chceš robiť?“

Nepotreboval som predstierať, že premýšľam. Odvetil som hneď:

„Zbytočne by som ju šiel oznámiť ako nezvestnú. Polícia neurobí nič, iba si to zapíše. Nezvestná osoba číslo päťtisíc dvadsaťjeden.“

„To je pravda,“ pritakal Lassi. „Dvadsaťštyri hodín pri tom nie je až taký dlhý čas.“

Zdvihol som ruku, akoby som sa chcel aj fyzicky brániť proti takému kategorickému tvrdeniu.

„Ako som povedal, bývame neprestajne v kontakte. A dvadsaťštyri hodín je pre nás naozaj dlhý čas.“

Lassi sa ani trocha nenamáhal skryť svoje podráždenie. Súčasne s tým, ako sa jeho hlas zvyšoval, stával sa čoraz chladnejším a jeho reč sa zrýchľovala:

„Máme redaktorov, ktorí sú v teréne týždeň. Potom sa vrátia aj s článkom. Tak to chodí.“

„Bola už Johanna niekedy v teréne týždeň bez toho, aby to oznámila?“

Lassi do mňa ďalej zabodával pohľad, prstami zabubnoval na operadlá kresla a zošpúlil pery.

„Pripusťme, že nie.“

„To jednoducho nie je Johannin štýl,“ vyhlásil som.

Netrpezlivosť teraz premkla celé Lassiho telo. Krútil sa v kresle a hovoril náhlivo, ani čo by sa ubezpečoval, že má pravdu.

„Tapani, my sa tu usilujeme robiť noviny. Z reklám nemáme prakticky nijaký príjem a platí základné pravidlo, že nikto sa o nič nezaujíma. Samozrejme, okrem sexu, porna a škandálov alebo odhalení spojených so sexom a s pornom. Naše včerajšie číslo sa predalo v najväčšom náklade za posledné obdobie. A pritom sme v ňom nemali nijakú reportáž o tisícke nezvestných jadrových hlavíc ani investigatívny príspevok o tom, dokedy bude voda z vodovodu vhodná na pitie. Mimochodom, ja to odhadujem tak na pol hodiny. Náš titulný článok bol o klipe, v ktorom mala jedna speváčka sex so zvieratami. To ľudia chcú, za to platia.“

Lassi sa nadýchol a pokračoval azda ešte rýchlejšie a netrpezlivejšie ako doteraz:

„Pritom mám redaktorov, ako napríklad Johannu, ktorí chcú vyrozprávať pravdu. Vždy sa ich spytujem, o akú zasranú pravdu im ide. Lenže na to mi nevedia dať nijakú jasnú odpoveď. Isteže, okrem tárania, že ľudia majú mať možnosť dostať informácie. A ja sa spytujem, či chcú niečo vedieť. Predovšetkým, či sú ochotní platiť za to, aby dačo vedeli.“

Keď som mal istotu, že Lassi skončil, spýtal som sa:

„Takže teraz píšete o speváčkach, čo nevedia spievať, a o dostihových koňoch?“

Lassi sa na mňa ďalej pozeral z veľkého odstupu, odkiaľsi, kam bol nechápavým idiotom ako ja vstup zakázaný.

„Teraz sa usilujeme prežiť,“ konštatoval sucho.

Chvíľu sme sedeli mlčky. Potom sa Lassi znova ozval:

„Smiem sa na voľačo spýtať?“

Prikývol som.

„Ešte vždy píšeš tie svoje básne?“

Odhadol som ho správne. Lassi nevedel odolať pokušeniu. Otázka v sebe skrývala zárodok nasledujúcej otázky. Jej cieľom bolo ukázať, že pokiaľ ide o Johannu, som na zlej

stope, rovnako ako vo všetkom ostatnom. Ale čo na tom. Rozhodol som sa umožniť Lassimu, aby pokračoval zvoleným smerom. Odpovedal som úprimne:

„Píšem.“

„Kedy si naposledy publikoval?“

Ani v tomto prípade som nemusel nad odpoveďou premýšľať.

„Pred štyrmi rokmi,“ odvetil som.

Lassi sa ďalej nespýtal, hľadel na mňa začervenanými spokojnými očami, ani čo by práve dokázal dajakú svoju kontroverznú teóriu. Nechcel som pokračovať na túto tému. Len by som márnil čas.

„Kde Johanna sedí?“ spýtal som sa.

„Prečo?“

„Chcem vidieť jej pracovisko.“

„V normálnom prípade by som to nedovolil,“ povedal Lassi a bolo vidieť, že ihneď stratil aj ostatnú štipku záujmu o celú vec. Nedbalo sa pozeral pomimo mňa do spoločnej kancelárie, kam mal priamy výhľad cez sklenenú stenu. „Ale toto azda nie je normálny prípad a poschodie je prázdne. Takže nech sa páči.“

Vstal som a poďakoval mu, ale Lassi sa už obrátil k obrazovke svojho počítača a klopkal na ňu, akoby už dávno chcel byť niekde inde.

Johannino pracovisko som našiel poľahky na pravom okraji veľkej miestnosti. Na miesto ma priviedla moja vlastná fotka.

Čosi sa vo mne pohlo, keď som zazrel niekoľko rokov starú snímku, a predstavil som si, ako na ňu Johanna hľadá. Postrehla v mojich očiach rovnakú zmenu ako ja?

Odhladnuc od vysokých štôsov papierov bolo pracovisko upratané. Laptop bol zavretý a ležal uprostred stola. Sadol som si k stolu a porozhliadal sa vôkol seba. V spoločnej kancelárii bolo dvanásť pracovísk nazývaných štvorlístky a na každom bolo, samozrejme, miesto pre štyroch ľudí. Johannin stôl tvoril časť štvorlístka bližšie k oknu a bolo od neho vidieť priamo do Lassiho miestnosti. Teda vlastne iba do jej najvyššej, meter vysokej časti, lebo jej nižšiu časť zakrývali kartóny naskladané pri stene. Výhľad z okna nebol práve najpovzbudivejší. Mnoho ráz opravovaná ko-

pulovitá strecha múzea Kiasma vyzerala v daždi ako vrak veľkej lode: čierna, rozkmásaná, rozbitá o útes.

Plocha stola bola na dotyk chladná, ale pod dlaňou rýchlo zvlhla. Pozrel som smerom k miestnosti Lassiho Uuteľu a potom som sa rozhlíadal vôkol. Miestnosť bola pustá. Johannin laptop som si zasunul do tašky.

Na pracovnom stole boli desiatky poznámok, časť z nich tvorili iba telefónne čísla alebo mená s kontaktným údajom; niektoré lístky boli celé popísané Johanniným drobným a úhladným rukopisom.

Prezeral som si papieriky jeden po druhom. Medzi poslednými bol jeden, ktorý pritiahol moju pozornosť. „L – západ – východ/sever – juh – porovnaj jednotlivé štvrte: Tapiola, Lauttasaari, Kamppi, Kulosaari alebo Tuomarinkylä, Pakila, Kumpula, Kluuvi, Punavuori – dátumy.“

L celkom iste znamenalo Liečiteľ. Zastrčil som si lístok do vrečka.

Potom som prešiel stohy papierov. Väčšinou to boli materiály k článkom, ktoré Johanna už napísala: články o údajne pozatváraných ruských atómových elektrárnach, vysychajúcich daňových príjmoch štátu a o skolabovaní kvality potravín.

Jeden štôš bol celý o Liečiteľovi. Na tejto kôpke boli aj všetky e-mailové správy. Johanna na papiere pripísala vlastné poznámky a na niektorých text napísaný jej rukou takmer celkom prekryl pôvodný. Celý štôš som bez čítania nadžgal do tašky, vstal som a zahľadel som sa na opustené pracovisko. Vyzeralo ako ktorýkoľvek iný pracovný stôl, neosobne a na nerozoznanie od milióna podobných. Napriek tomu som dúfal, že mi čosi povie, prezradí, čo sa stalo. Chvíľu som čakal, ale kancelársky stôl zostal kancelárskym stolom.

Ešte včera pri ňom sedela Johanna.

A sedela by pri ňom aj teraz, keby sa niečo neprihodilo.

Nebol som schopný vysvetliť, kde beriem takú istotu. Rovnako ťažké bolo objasniť prepojenie, ktoré medzi Johannou a mnou jestvovalo. Vedel som, že keby mala akúkoľvek možnosť, zavolala by mi.

Poodstúpil som o krok od pracovného miesta, nevládajúc hneď odtrhnúť zrak od Johanniných papierov, od jej